

Отже, на наш погляд, ст. 303 КПК України «Рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, та право на оскарження» необхідно доповнити ще одним пунктом, в якому передбачити можливість оскарження рішення прокурора про визначення підслідності до слідчого судді.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: Наказ Генерального прокурора від 30.09.2021 № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0309905-21#Text>.
3. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України та пов'язаного з цим удосконалення роботи деяких державних правоохоронних органів: Закон України від 17.11.2021 за № 1888-IX. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1888-20#Text>.
4. Романюк В.І. Зміна прокурором підслідності: проблеми правозастосування. *Право і безпека*. 2022. № 2 (85). С. 07–120.

Мартишко Микита Володимирович,
здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Шармар Ольга Михайлівна,
доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯ ЧУЖОГО МАЙНА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ КРАЇН РОМАНО- ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї

Аналіз зарубіжного кримінального законодавства країн Європейського союзу, які відносяться до романо-германської правової сім'ї, яке передбачає кримінальну відповідальність за знищення або пошкодження майна є доволі актуальним для розвитку українського кримінального законодавства в умовах євроінтеграції.

Метою статті є висвітлення кримінальної відповідальності за знищення або пошкодження майна на прикладі деяких європейських країн Нідерландів, Іспанії, Франції, Німеччини, Швейцарії.

Дослідженням цієї проблематики займалися науковці: І. Р. О. Боднарчук, О. О. Дудоров, С. А. Миронюк, А. В. Сакун, М. І. Хавронюк та ін. Однак низка питань цієї проблематики станом на тепер залишилися поза увагою.

Так, у Кримінальному кодексі Нідерландів у розділі XXVII «Знищення або пошкодження» ч. 1 ст. 350 передбачає в основному складі умисне, незаконне знищення, пошкодження майна, яке належить іншій особі. Такі дії караються позбавленням волі на строк не більше двох років або штрафом четвертої категорії. Аналіз положення цієї норми свідчать про те, що в ній відсутній мінімальний розмір заподіяної шкоди внаслідок незаконного знищення, пошкодження майна. Кваліфікованим складом цього злочину є позбавлення життя тварини, пошкодження тварини, яке карається позбавленням волі на строк до п'яти років або штрафом п'ятої категорії [1]. Для порівняння необхідно зазначити, що в КК України жорстоке поводження з твариною, яке передбачено ст. 299 КК України цей кримінальне правопорушення не відноситься до кримінальних правопорушень проти власності.

Чітко визначеною є позиція законодавця Іспанії в частині встановлення мінімальної суми за знищення чи пошкодження майна. Згідно з ч. 1 ст. 263 КК Іспанії заподіяння шкоди чужому майну карається штрафом від шести до двадцяти чотирьох місяців з урахуванням матеріального стану потерпілого та розміру завданої шкоди. Якщо сума завданої шкоди не перевищує 400 євро, такі дії караються штрафом від одного до трьох місяців позбавленням волі. У ч. 2 цієї норми зазначається якщо заподіяння шкоди чужому майну здійснюється з метою перешкоджання виконанню особою свого службового обов'язку громадського обов'язку, способом, який отруєння, спричинив зараження тварин, спричиняє шкоду або особливо серйозну шкоду суспільним інтересам, – карається позбавленням волі на строк від одного до трьох років [2; 3].

У Кримінальному кодексі Франції в главі III «Злочини та правопорушення проти власності» існує норма, яка закріплює відповідальність за знищення, пошкодження та псування майна (статті 322-1 до 322-18 КК). Згідно з ч. 1 ст. 322-1 КК знищення, пошкодження майна, що належить іншій особі, карається двома роками позбавлення волі та штрафом у розмірі 30 000 євро, якщо тільки не завдано незначної шкоди. Відповідно до ч. 2 нанесення без передбаченого законом дозволу написів, знаків або малюнків на фасадах, транспортних засобах, дорогах загального користування карається штрафом у розмірі 3750 євро та трудовим покаранням загального інтересу, якщо це призвело лише до незначної шкоди [4].

Кримінально-правова заборона за знищення чи пошкодження майна на рівні загальної норми передбачена в КК Німеччини у шостому розділі «Злочинні дії проти чужого майна» в § 125 Пошкодження майна». У ній зазначено якщо особа знищить, пошкодить, зіпсує або приведе в непридатність чуже майно, її дії караються позбавленням волі на строк до шести місяців або штрафом до 360 добових ставок. У § 126 передбачена відповідальність за спричинення умисним знищенням чи пошкодженням майна серйозних

матеріальних збитків: церкві чи релігійному об'єднанню, могилі, іншому місцю поховання, приміщенню, яке використовується для релігійних обрядів, має культурне значення, є частиною критичної інфраструктури, або заподіяння шкоди предмету на суму понад 5000 євро – карається позбавленням волі на строк до двох років. Заподіяння шкоди майну на суму понад 300 000 євро, передбачає позбавленням волі на строк від шести місяців до п'яти років [5].

Сьомий розділ КК Німеччини «Злочинні діяння, небезпечні для суспільства, та злочинні діяння проти довкілля» передбачає окрему норму, яка закріплює кримінальну відповідальність за підпал чужого майна без згоди власника, – карається позбавленням волі на строк від одного до десяти років (ч. 1 § 169). Ознаками, які обтяжують цей склад злочину є: підпал власного майна чи майна іншої особи за її згодою, що створив велику небезпеку для життя чи здоров'я майна інших осіб; заподіяння страждань багатьом особам, смерті одній особі або серйозних тілесних ушкоджень кільком особам. За ці дії винний карається позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років. Якщо внаслідок підпалу загинула велика кількість людей, такі дії караються позбавленням волі на строк від десяти до двадцяти років [6].

Кримінальний кодекс Швейцарії в розділі злочинні дії проти власності містить ст. 144 КК, яка передбачає відповідальність за умисне знищення чи пошкодження майна. У основному складі цього злочину передбачено пошкодження чи знищення майна іншої особи, яка має право власності на нього і майно стає непридатним для використання. Швейцарський законодавець також не передбачає мінімальні розміри шкоди спричинені внаслідок пошкодження чи знищення майна. Такі дії караються позбавленням волі на строк до трьох років або штрафом. Кваліфікуючими ознаками злочину є: пошкодження майна під час масових зборів; заподіяння великої шкоди. За ці дії передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк до п'яти років або штраф (ч. 2, 3 ст. 144 КК) [7].

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс Нідерландів від 03.03.1881 р. станом на 28.02.2024 р. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2024-01-01>.
2. Кримінальний кодекс Іспанії від 24.05.1996 р. станом на 28.02.2024 р. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>.
3. Сакун А. В. Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 237 с.
4. Кримінальний кодекс Франції від 22.07.1992 р станом на 28.01.2024 р. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070719/LEGISCTA000006117598/#LEGISCTA000006117598.
5. Кримінальний кодекс Німеччини від 23.01.1974 р. станом на 28.02.2024. *Федеральний вісник законів* № 60, 1974 р. URL:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002296>.

6. Кримінальний кодекс Німеччини від 23.01.1974 р. станом на 28.02.2024. *Федеральний вісник законів* № 60, 1974 р. URL: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002296>.

7. Кримінальний кодекс Швейцарії від 21.12.1937 р. станом на 28.02.2024. URL: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/54/757_781_799/de.

Олексин Христина Любомирівна,
слідчий слідчого відділу розслідувань
злочинів у сфері господарської і службової
діяльності РУП ГУНП в Івано-Франківській
області

ГАРАНТІЇ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕВІДКЛАДНОГО ОБШУКУ

В умовах воєнного стану і сьогодишніх реалій в доктрині кримінального процесуального права виникає досить велика кількість запитань на які важко знайти обґрунтовану відповідь. Після введення правового режиму воєнного стану на території України залишається важливим дотримання прав і свобод людини, які відповідно до ст. 3 Конституції України визнаються найвищою соціальною цінністю [1].

Відповідно до Конституції України, а саме ст. 30 кожному гарантується недоторканість житла [1]. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. Стаття 8 Європейської конвенції з прав людини гарантує кожному право на повагу до приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції [2]. Крім того ми маємо цілу низку нормативно-правових актів, в яких закріплюється право людини на невтручання в приватне та сімейне життя а також на недоторканість житла чи іншого її володіння. Так ст. 233 КПК України визначено, що ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених частиною третьою цієї статті [3]. В частині 3 цієї статті законодавцями закріплено, що слідчий, дізнавач, прокурор має право до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи лише у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення [3]. Перш ніж перейти до тлумачення норм цієї статті, варто все ж дати визначення самому поняттю «обшук» та «невідкладний обшук». Обшук – це слідча (розшукова) дія, яка носить примусовий характер, реалізується слідчим, дізнавачем чи прокурором